

ION MORARU

**MĂRTURISIREA
UNUI
ÎNVINGĂTOR**

Amintiri dintr-un veac neterminat

NICULESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MORARU, ION

Mărturisirea unui învingător : amintiri dintr-un veac neterminat / Ion Moraru. -

București : Editura Niculescu, 2021

Conține bibliografie

ISBN 978-606-38-0589-9

821.135.1

32

Toate materialele fotografice, precum și documentele regăsite în lucrare
fac parte din arhiva personală a autorului

© Editura NICULESCU, 2021

Bd. Regiei 6D, 060204 – București, România

Telefon: 021 312 97 82; Fax: 021 312 97 83

E-mail: editura@niculescu.ro

Internet: www.niculescu.ro

Comenzi online: www.niculescu.ro

Comenzi e-mail: vanzari@niculescu.ro

Comenzi telefonice: 0724 505 385, 021 312 97 82

Tehnoredactor: Lucian Curteanu

Copertă: Carmen Lucaci

ISBN 978-606-38-0589-9

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă și prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv prin fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare și accesare a datelor, fără permisiunea Editurii NICULESCU. Orice nerespectare a acestor prevederi conduce în mod automat la răspunderea penală față de legile naționale și internaționale privind proprietatea intelectuală.

Editura NICULESCU este partener și distribuitor oficial OXFORD UNIVERSITY PRESS în România.

E-mail: oxford@niculescu.ro; Internet: www.oxford-niculescu.ro

CUPRINS

Abrevieri	11
Cuvânt-înainte	15
Introducere	17
Prolog.....	23
PARTEA I.....	25
1. Valea Proviței – un tărâm de vis mai puțin cunoscut.....	27
2. Orașul Câmpina, important centru economic și social la începutul secolului al XX-lea.....	30
3. Comuna Provița de Sus în timpul Primului și celui de Al Doilea Război Mondial	32
PARTEA A II-A	39
1. Repere istorice: 1945-1949	41
2. Familia Moraru	54
3. Un nou membru al familiei Moraru	58
4. Cei șapte ani de acasă	60
PARTEA A III-A.....	63
1. Repere istorice: 1957-1965	65
2. Viața comunei Provița de Sus în perioada 1957-1965	88
3. Solidaritatea locuitorilor comunei Provița de Sus.....	102

4. Școala mea generală	106
5. Viața în copilărie, dincolo de școală	110
PARTEA A IV-A	119
1. Repere istorice: 1965-1989	121
2. Liceul „Nicolae Grigorescu” din Câmpina	164
3. Viața la facultate	176
4. IMUC București	183
5. Organizația de tineret de la IMUC București	199
6. Căminele de nefamiliști	209
PARTEA A V-A	213
1. Comitetul Municipal București al UTC	215
2. Ansamblul folcloric „Doina Bucureștiului”	236
3. Revelioanele tineretului	257
4. Secvențe din activitatea desfășurată la Comitetul Municipal București al UTC	260
5. Activitatea internațională desfășurată la CMB al UTC	262
6. Cutremurul din 4 martie 1977	277
7. Întâlnirea cu Silvia	286
8. Colegi de la CMB al UTC	290
9. Secția de relații internaționale a CC al UTC	298
10. Familia mea	301
11. Adjunct de șef de secție la CC al UTC	307
12. Portrete din presa pentru tineret	308
13. Organizațiile UTC din județele Covasna și Harghita	319
14. Județul Bistrița-Năsăud – o lecție de patriotism	320
15. Șef al secției Cancelarie a CC al UTC	323
16. Postuniversitarul în filosofie	335
17. Activitatea internațională la care am participat la CC al UTC	337
18. Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților de la Moscova	346

19. Secretele lui Nicu Ceaușescu	350
20. Nicu Ceaușescu după revoluție	378
21. Sfârșitul activității desfășurate la UTC	384
22. Transferul la Comitetul Municipal București al PCR.	389
23. Revoluția din decembrie 1989, așa cum am văzut-o eu	401
Epilog	406
Bibliografie	411
Mulțumiri	415

3. Un nou membru al familiei Moraru

Evenimentele care zguduiau țara au trecut și peste părinții și familia mea. Unele i-au vizat direct (mă refer, spre exemplu, la cartelele și punctele pentru, practic, majoritatea produselor). Despre altele luau pur și simplu cunoștință. Un lucru este cert. Se schimba o lume. Dacă avea să fie bine sau rău, timpul urma să evidențieze acest lucru. O familie formată dintr-un tată muncitor, o mamă casnică, având 5 copii și trăind la țară, chiar dacă în apropierea unui puternic centru industrial, nu se situa în mijlocul evenimentelor care caracterizau activitatea politică, economică, socială din România acelor vremuri. Viața acestei familii, la fel ca și a celorlalți locuitori ai comunei Provița de Sus avea, încă, alte ritmuri iar unele obiceiuri și tradiții vechi erau foarte prezente în conștiința tuturor.

Acesta este contextul în care mama și tata aveau niște gânduri care nu le dădeau pace. Marele lor regret era că nu aveau și un băiat. De aceea, la peste 4 ani după ce s-a născut Maria, cea mai mică soră, au hotărât să mai încerce o dată cu credința că Dumnezeu îi va ajuta și al șaselea lor copil va fi un băiat. Și iată că mama a rămas din nou gravidă. În aceste condiții, părinții au fost singuri împotriva tuturor. Surorile mele, care erau deja destul de mari, nu au privit cu ochi buni această veste. Atitudinea lor era într-un fel întemeiată. Erau convinse că va fi a 6-a fată iar condițiile materiale ale familiei nu se situau la standarde înalte. Ca să nu mai vorbim de foametea care se abătuse asupra României, iar toate produsele puteau fi achiziționate, practic, doar pe cartelă.

Dar împotrivirea cea mai vehementă a manifestat-o bunica din partea mamei, deci mama mamei, madam Ion. Câteva luni, atâta timp cât se putea acest lucru, madam Ion a presat-o pe mama să facă chiuretaj (în acea perioadă se numea raclaj). Îi argumenta că râde toată comuna de familia Moraru care va avea în curând 6 fete pe care nu va putea să le crească și să le mărite. Tuturor mama le spunea că de data asta este altceva, că ea simte și știe că va fi băiat. Mama și tata s-au menținut pe poziție, vremea a trecut și iată-ne ajunși în ziua

de 1 decembrie a anului 1949. Era o zi de duminică cu un soare „cu dinți”. Tata nu era acasă, era plecat la o ședință a unei comisii comunale la Sfatul Popular (așa se numeau atunci primăriile). MAICA era plecată la biserică (ea mergea la slujbă în fiecare duminică). Către ora 10:00 mama a chemat-o pe Adriana, sora noastră cea mai mare, și i-a spus că au apucat-o durerile facerii. A rugat-o să o cheme pe tanti Marioara, vecina noastră, de care ne despărțea doar un gard, care se pricepea să îndeplinească și atribuțiile de moașă comunală și care o asistase pe mama la toate celelalte nașteri.

Tanti Marioara a lăsat treburile gospodărești, s-a spălat pe mâini, și-a schimbat îmbrăcămintea și a venit la noi pe fugă. Le-a cerut surorilor mele niște prosoape curate și un lighean cu apă caldă. Apoi le-a dat afară din cameră. Un timp nu s-au auzit decât gemetele mamei și încurajările lui tanti Marioara care, de la un moment dat spunea: „*Împinge, împinge, Vetico, că este băiat!*”.

Surorile mele erau strânse una într-alta și speriate se rugau la Dumnezeu să fie bine. Apoi s-a produs minunea. S-a auzit un plâns de copil nou născut, dar care nu semăna cu cele care se auziseră până acum de 5 ori în casa noastră. Era unul mai viguros, al unui băiat. Toată lumea a început să plângă de emoție și de bucurie. În sfârșit familia Moraru avea un băiat iar cele 5 surori, un frate. Eu eram acela. După ce tanti Marioara a făcut ce era necesar, le-a chemat și pe fete să mă vadă. Toată lumea plângea în continuare. Mama era extenuată, dar fericită.

Apoi tanti Marioara a plecat și a fost suficient să spună unei vecine ce se întâmplase.

La țară o veste se răspândește extrem de repede. În biserică, slujba nu se terminase. Cineva i-a spus dascălului că familia Moraru are un băiat iar acesta i-a șoptit preotului. Așa încât, la sfârșitul slujbei preotul a anunțat vestea și s-a rugat pentru sănătatea noului enoriaș al bisericii.

MAICA a început să se închine și să plângă și a plecat degrabă către casă. Era imposibil ca vestea să nu ajungă și la Primărie. Și tata a început să plângă și la sfârșitul ședinței i-a invitat pe toți participanții la Bufet și le-a dat de băut. Mi-a povestit odată că și el a băut ceva mai mult și în drum spre casă striga în gura mare: „*Oameni buni, Moraru are un băiat!*”.

Așa a început aventura mea în viață.

4. Cei șapte ani de acasă

Cei 7 ani de acasă au fost minunați.

Toată lumea din familie se purta cu mine precum cu o jucărie, cu un bibelou. Primele lucruri cu care am venit în contact, de îndată ce am început să înțeleg, au fost cântecele de leagăn și poveștile spuse și mai apoi citite. Mama sau surorile mele făceau acest lucru în fiecare după amiază sau seara, înainte să adorm. Țin minte și acum o strofă dintr-un cântec de leagăn:

*„Nani, nani, puiul mamei,
Vin tu pește de mi-l crește
Și tu somn de mi-l adormi.”*

În timpul verii, după amiaza dormeam în curte într-o copaie în care mama sau surorile mă legănau, până adormeam. Când am început să merg mai bine, toată ziua alergam prin curte păsările.

Mă împrietenisem însă cu un pui de găină care atunci când mă vedea venea la mine. Stătea cuminte cu mine chiar și atunci când dormeam în copaie.

La noi în casă se citea foarte mult. Surorile mergeau la școală și erau foarte silitoare. Dar campionul la citit era tata. Nu ai fi crezut că un lăcătuș-mecanic avea o astfel de pasiune.

Este motivul pentru care pot spune că am crescut practic cu cărțile în mână. După cinci ani am început să învăț literele și cifrele, iar la 6 ani începusem să citesc. Apoi mi-am mai descoperit o pasiune – fotbalul. Deși familia se descurca greu cu banii, întotdeauna am avut o minge cu care m-am jucat. Curtea casei noastre era destul de mare și avea mai multe zone cu diferite funcționalități (un spațiu situat lângă casă pe care îl numeam „grădiniță” și unde cultivam castraveți, roșii, ardei gras, zmeură, ceapă, usturoi, dar și varză sau sfeclă furajeră care era folosită la hrănirea porcului; un spațiu mai mare căruia îi spuneam „grădină” unde cultivam fasole verde, mazăre, cartofi, porumb; un teren acoperit cu iarbă unde, atunci când m-am făcut mai mare, am disputat cu prietenii nenumărate meciuri de fotbal; un spațiu de acces de la uliță către casă).

Până să merg la școală nu prea ieșeam din curte. Mă jucam mai mult singur sau, uneori, cu surorile.

Vreau să mai povestesc două episoade din această parte a copilăriei.

La noi în comună se organiza, în fiecare an, de Sfântul Dumitru, un mare târg sau „bâlci”, cum i se mai spunea. Era o adevărată sărbătoare, cu multe distracții. Când aveam 6 ani, mama și surorile mele s-au îmbrăcat cu ce aveau mai bun și au plecat la bâlci. Eu am rămas acasă cu MAICA. Fiind o femeie bătrână, m-a scăpat din ochi. Așa cum eram îmbrăcat, am plecat și eu la bâlci.

M-am luat după lumea care mergea în același loc și, pentru că nu era foarte departe, în 10 minute am ajuns în mijlocul bâlciului și am început să le caut pe mama și pe surori. Când m-au văzut au rămas mute de uimire. Mama mi-a cumpărat o înghețată, ne-am mai plimbat prin târg și apoi am plecat acasă cu toții.

Relațiile mele cu surorile au fost și au rămas și peste ani dintre cele mai bune.

Nu ne băteam și, în regulă generală, nici nu ne certam foarte serios. Se stabilise o înțelegere tacită între noi. În acea vreme făceam relativ ușor roșu în gât și, implicit, temperatură. Nu îi spuneam mamei că am ceva, de frică să nu mi se dea medicamente sau să mi se facă vreo injecție.

Mă duceam în grădină și mă ascundeam. Surorile știau că am pățit ceva. Vreuna dintre ele mă căuta, mă găsea și înțelegea imediat despre ce este vorba. Îi spunea mamei și lucrurile intrau în normal, ca să mă fac bine. Când aveam 5-6 ani am pățit un lucru mai grav. Nu mă simțeam bine și m-am ascuns în porumb. O soră m-a găsit ținând mâinile la spate și strânse în pumn. A insistat să vadă ce pățisem și a văzut că începuse să se cojească pielea pe degete. Era un semn de scarlatină. Imediat părinții au luat măsuri și a doua zi am plecat la Câmpina. Eu credeam că merg la o defilare, de ziua de 1 Mai; când colo m-au dus la spitalul de copii. Aici m-a văzut doctorul Grădinescu care a decis imediat să mă interneze. Am început să plâng și mama s-a rugat de domnul doctor care a acceptat să rămână și ea în spital, pe cont propriu. Aproape două săptămâni, cât am fost în spital, mama a stat pe o margine a patului în care eram eu și mânca ce-i aducea tata în fiecare zi.

Datorită doctorului Grădinescu m-am făcut bine relativ repede. Cu domnul doctor m-am mai întâlnit în anii de liceu de multe ori, în împrejurări pe care am să vi le povestesc mai încolo.

Am plecat acasă, dar trebuia să țin regim. Pe lângă faptul că nu se găseau decât, practic, alimente pe cartelă, părinții nu aveau posibilitățile materiale care să le permită să cumpere lucruri deosebite.

În acea vară mama a hotărât să taie aproape toate găinile și puii din gospodărie, ca să-mi facă supă și friptură de pasăre. Iar cu banii câștigați de una din surori, care era deja croitoreasă, tata îmi cumpăra de la Câmpina franzelă albă, recomandată în acea vreme pentru regim. Dar vara a trecut și în luna septembrie împlinisem 6 ani și aproape 8 luni. Părinților li s-a comunicat că trebuie să merg la școală, în clasa I. Mama nu a fost de acord, motivând faptul că nu împlinisem încă 7 ani, vârsta la care începea clasa I. Așa că m-au înscris la școală în luna septembrie a anului 1957 când aveam 7 ani și 8 luni.

Această decizie a avut influențe asupra evoluției școlare ulterioare. Dar atunci nu știa nimeni că o să fiu prima promoție pentru care școala generală va fi de 8 ani și nu de 7 ani, iar liceul de 12 ani și nu de 11 ani, cum era în acel moment. Despre perioada petrecută în școala generală o să vorbesc în capitolul următor. Nu o să închei însă acest capitol fără să amintesc faptul că în timp ce eu creșteam, țara trecea, în continuare prin importante transformări.

În ceea ce mă privește, am fost prea puțin influențat direct de evenimentele petrecute. În primul rând pentru faptul că eram prea mic. Tata nu făcea politică acasă și nu vorbea despre modul în care este condusă țara. Mai târziu, am citit, atunci când a fost posibil acest lucru, că acea perioadă a fost cea mai dură din regimul comunist, în sensul lichidării unor clase sociale, cum ar fi intelectualitatea și țărani mijlocași. Apoi în anul 1953 Stalin a murit, iar Hrușciiov a început un proces masiv de destalinizare în toate țările, care atunci se numeau că fac parte „din lagărul socialist”. În plus eu nu am fost la grădiniță (în comuna noastră, în acei ani, nu exista așa ceva și nu exista nici organizația „Șoimii Patriei”), care ar fi putut să aibe o oarecare influență asupra copiilor din generația mea.

Atunci când a venit sorocul să merg în clasa I, eram înarmat cu o experiență emoțională generată de dragostea și grija cu care am fost înconjurat de familie, cu suficiente cunoștințe, cu principalele valori creștine sădite în suflet și cu o mare doză de respect față de persoanele cu care veneam în contact. În plus, deși nu mi-a lipsit nimic din ce era atunci la îndemâna oamenilor obișnuiți, condițiile materiale precare ale familiei mele m-au făcut să apreciez, pentru totdeauna, calități precum modestia, corectitudinea, seriozitatea și empatia față de oameni.

6. Cutremurul din 4 martie 1977

Trecuseră aproape doi ani de când îmi desfășuram activitatea la CMB al UTC. În curând urma să împlinesc 27 de ani. Mă obișnuisem cu această muncă. Cu sprijinul lui Ion Comănescu, o perioadă șeful meu direct de la CC al UTC, am primit o garsonieră situată pe Șoseaua Giurgiului, lângă Piața Progresul, în care m-am mutat singur și l-am lăsat pe prietenul meu Paul Oprea să „se desfășoare” în fosta locuință comună.

În magazine se găseau încă suficiente produse. Restaurantele și grădinile de vară erau pline. Părea că viața se desfășoară sub auspicii bune. Venise vremea să mă gândesc să mă așez și eu la casa mea. Scăpasem însă din vedere un lucru. Eu nu făcusem încă armata, obligatorie în acea perioadă. Nu am cunoștință ca vreo persoană să fi fost scutită de armată, fără motive temeinice, clar stipulate în lege. La mine nu era cazul de așa ceva. Astfel încât, la începutul lunii septembrie 1976 am primit ordin de încorporare pentru 6 luni, așa cum prevedeau actele normative. În ziua de 23 septembrie a aceluiași an m-am prezentat la o unitate militară, care se afla în Drumul Taberei. Am fost integrat în compania de geniu, împreună cu alți absolvenți ai unor facultăți tehnice. În cadrul acelei unități mai era o companie de medici, cuprinzând absolvenți ai facultăților de profil și o companie de infanterie, cuprinzând absolvenți ai unor facultăți umaniste (filologie, teatru, istorie, conservator etc.).

Perioada petrecută în armată a avut și părți bune, nu doar părți rele sau amuzante. Spre exemplu, în acele luni căpătasem o formă fizică de invidiat, pe care nu am mai atins-o ulterior niciodată. În sfârșit, am ajuns la finalul încorporării. Începând cu data de 1 martie 1977, începusem pregătirile pentru defilarea ce urma să se desfășoare cu prilejul înaintării noastre la gradul de sublocotenent. Programul era mai lejer, iar restricțiile se restrânseseră. Este și

motivul pentru care, în seara zilei de 4 martie 1977, unul din colegi sărise gardul unității și a cumpărat pentru tot plutonul nostru mai multe sticle cu băutură. Seara stingerea era la 09:30. În acea seară, încă de la ora 09:00, toți eram în paturi, lumina era stinsă și savuram câte o înghițitură de tărie. Deodată s-a pornit iadul. Clădirea a început să se zgâlțâie atât de tare încât colegii care erau în paturile de deasupra (în dormitor erau paturi suprapuse) aproape că au căzut din ele. Niciunul nu știam mare lucru despre ce înseamnă un cutremur. Instantaneu am luat-o la fugă spre ieșire. Vreo doi colegi au sărit pe geam și și-au rupt picioarele. Ne-am bulucit cu toții pe scări, care se balansau de parcă eram pe valuri. Norocul nostru a fost că această clădire, unde eram cazați, a fost foarte rezistentă. În afară de câteva fisuri, nu s-a întâmplat nimic. Ne-am strâns cu toții în curtea unității. Era o imagine grotescă. Câteva sute de tineri, în chiloți sau în pijamale, dar toți desculți, se înghesuiau unii într-alții, fără să știe ce se întâmplă cu adevărat.

După vuietul iscat de cutremur a urmat o liniște mormântală. Parcă ne era frică și să respirăm. Nimeni nu spunea nimic. Ofițerul de serviciu, cuprins de panică, umbla de colo până colo, fără să dea vreun ordin. După circa 45 de minute, în unitate a sosit comandantul școlii care a preluat comanda. Imediat a sunat alarma. Era o măsură riscantă pe care comandantul și-a asumat-o. La auzul alarmei, cu toții am rupt-o la fugă în dormitoare, ne-am echipat complet, ca de război, ne-am luat armele (dar fără cartușe) și am coborât din nou în curte. Am avut un mare noroc că nu a fost nicio replică care să ne prindă în clădire.

În curte am stat tot restul nopții și întreaga zi care a urmat. Fiecăruia dintre noi i s-a repartizat câte un pachet cu hrană rece (în acea zi nu am mai intrat în cantină). Mai către prânz am fost aliniați în careu și comandantul școlii ne-a dat câteva informații în legătură cu catastrofa ce avusese loc. Mai mulți dintre noi am propus să mergem să ajutăm la înlăturarea efectelor cutremurului. Nu s-a dat curs acestei solicitări. Am mai făcut o propunere – să mergem să donăm sânge. Nici această propunere nu a fost acceptată. Probabil că noi eram ținuți în rezervă. Seara târziu am primit ordin să intrăm în dormitoare pentru programul de somn. Cu toții am stat îmbrăcați, iar de dormit nici nu a fost vorba.

În ziua următoare, dimineața, am fost strânși în careu și comandantul ne-a anunțat că am fost avansați la gradul de sublocotenent și că nu va mai avea loc nicio altă festivitate. În aceste condiții, am fost trecuți în rezervă de îndată și, ca atare, puteam pleca acasă. Eu am plecat imediat, fiind bucureștean. Au fost colegi din țară care au plecat în cursul nopții sau a doua zi.

Pe data de 7 martie 1977 mi-am reluat activitatea, ca secretar al CMB al UTC. Am fost repartizat să lucrez cu Comitetul UTC al sectorului 1. Timp de 4 luni în sediul CMB al UTC nu au mai fost decât Primul secretar, secretara tehnică și colegii de la contabilitate-administrativ. Am participat zi și, uneori, noaptea, împreună cu tineri din sectorul 1, dar, practic, împreună cu întreaga societate (înțelegând prin asta autoritățile statului și toate unitățile economice) la înlăturarea efectelor dezastrului. Ce am văzut atunci nu mai vreau să mai văd vreodată. A fost groaznic. O lecție de viață pe care nu ai cum să o uiți.

Din păcate, în afara măsurilor adoptate imediat după cutremur (mă refer îndeosebi la modificarea normativelor tehnice, ca și a unor proceduri utilizate în construcții), multe măsuri care trebuiau continuate, inclusiv în zilele noastre, se lasă așteptate.

Începând cu luna septembrie s-a încercat ca, încetul cu încetul, lucrurile să reintre pe făgașul normal. S-a încercat. În realitate, viața oamenilor, mulți dintre ei afectați direct, a fost influențată practic pentru totdeauna. Nici viața economică și socială nu va mai fi ca înainte.

Cred că nu greșesc dacă spun că acest cutremur catastrofal a fost și semnalul declanșării unei crize profunde în societatea românească. Fără îndoială că la efectele cutremurului s-au adăugat și alte cauze care au contribuit la adâncirea acesteia: criza petrolului, dificultățile intervenite în relațiile României cu instituțiile financiare creditoare, decizia țării noastre de a plăti anticipat toată datoria externă, unele decizii politice care au condus, încet-încet, la izolarea lui Nicolae Ceaușescu pe plan extern, disfuncționalitățile structurale ale societății socialiste.

Sunt unii autori care, atunci când vorbesc despre crize, se referă exclusiv la unele probleme de fond ale sistemului socialist, pe care ei le-au identificat. Modul în care prezintă lucrurile te duc la concluzia că doar unele sisteme economice, politice și sociale au deficiențe structurale, pe când altele nu. Este curios faptul că acești autori au rămas, de fapt, la nivelul argumentelor pe care Francis Fukuyama le prezintă acum mai bine de 23 de ani într-una din cărțile sale, dar pe care, ulterior, și el le-a mai nuanțat⁶⁹. Mă opresc aici și nu doresc să continui cu alte considerații pentru a nu da apă la moară celor care vor încerca să identifice în spusele mele niște idei părtinitoare, pentru că nu este cazul.

⁶⁹ Francis Fukuyama, „Sfârșitul istoriei și ultimul Om”, Editura Paideia, București, 1997.

Părinții mei (1986)

Elev al școlii din comuna natală (1960)

Serbare de sfârșit de an școlar (1964)

Cei patru prieteni din liceu